

Statsrådene Bent Høie, Monica Mæland og Iselin Nybø
postmottak@hod.dep.no
postmottak@jd.dep.no
postmottak@nfd.dep.no

Vår dato: 09.03.2021
Vår referanse: EL

Kopi: Helsedirektoratet og FHI

Plan for gjenåpning av Norge – innspill fra NHO

NHO oppfordrer regjeringen til å lage en plan for gjenåpning av landet, med tanke på hvilken måte smitteverntiltakene skal trappes ned på. Vi erfarer at det jobbes med dette, og vil gi noen innspill til innholdet i en slik plan. Vi ønsker å være involvert i arbeidet, og foreslår blant annet at bruk av vaksinepass drøftes i en arbeidsgruppe der NHO og LO er involvert.

Næringslivet har behov for større forutsigbarhet enn det som har vært mulig det siste året. Bedriftene skal planlegge, markedsføre og forberede aktiviteter, og har behov for å vite hvilke aktiviteter det er mulig å gjennomføre fremover i tid. Vi vet at utviklingen av pandemien og tilgang på vaksiner kan føre til at planen må skyves på i tid, men det har likevel verdi å vite hvordan myndighetene ser for seg å åpne opp.

I dette notatet vil vi gi noen innspill til hvordan gjenåpningen av Norge kan skje. Det vi skisserer i dette notatet er eksempler på hvordan det kan gjøres, og vi legger til grunn at regjeringens endelige plan for gjenåpningen må være basert på grundige smittevern faglige vurderinger fra regjeringens faginstanser.

Prinsipper for avvikling av smitteverntiltakene

NHO foreslår at følgende prinsipper legges til grunn for nedtrapping av smitteverntiltakene:

1. Smitteverntiltakene står så lenge de er nødvendige for å hindre at smitten kommer ut av kontroll, og avvikles når de ikke lenger er nødvendige.
2. Tiltakene må være forholdsmessige. Virksomheter må bare pålegges å holde stengt der dette er smittevern faglig nødvendig, og situasjonen ikke kan avhjelpes ved at det iverksettes kompensierende tiltak.
3. Vaksinerer gir et økt handlingsrom, og det må løpende vurderes hvilke muligheter dette gir for å tillate økt aktivitet på ulike områder.

Behov for konkret empirisk kunnskap om hvordan smitte spres i arbeidslivet
NHO har etterlyst konkret empirisk kunnskap om hvordan smitte spres i arbeidslivet. Når inngripende tiltak innføres bør det være etter konkret kunnskap om risiko på den aktuelle typen arbeidsplass, og ikke bare ut fra generelle vurderinger om å begrense kontakt. Det er uheldig hvis

virksomheter holdes under tiltak lenger enn nødvendig fordi kunnskapen om smitterisiko er usikker.

Helsepersonell bør i større utstrekning registrere hvor personer er smittet, og dersom man mener smitten har skjedd på arbeidsplass bør det også registreres type arbeid. Uansett bør organisasjonene konsulteres før en type virksomhet stenges, slik at man kan innhente konkret erfaringskunnskap fra bedriftene.

Vaksinering vil endre spillereglene, og det må løpende vurderes hvordan handlingsrommet bør brukes

Vaksinering av risikogrupper vil redusere sjansen for dødsfall og alvorlig sykdomsforløp. Det er usikkert i hvilken grad vaksinene også begrenser smitte. Etter hvert vil man få større kunnskap om dette, og dette vil være med å bestemme hvilke åpninger som er mulige etter hvert som befolkningen blir vaksinert. Det er uansett rimelig å forvente at praktiseringen av smittevernreglene vil endres ut fra to milepæler, som en gjenåpningsplan dermed kan bygge på:

- Tidspunktet når risikogrupperne er fullvaksinert.
- Tidspunktet når den voksne befolkningen er fullvaksinert.

Risikoen vil reduseres gradvis, og allerede når de mest utsatte av risikogrupperne er vaksinert kan det vurderes oppmykninger.

Det bør innføres et **vaksinepass** som gjør det mulig for de som er vaksinert eller har naturlig immunitet å kunne dokumentere sin vaksinstatus. Vi erfarer at myndighetene jobber med å etablere en mulighet for slike pass med utgangspunkt i vaksinerregisteret som også i dag er tilgjengelig gjennom helsenorge.no. Prosesser internasjonalt blant annet i EU og WHO vil også bidra til å få frem slike pass som kan anerkjennes over landegrensene. EU har varslet at et regelverk vil komme i løpet av mars, og at ordningen kan være i funksjon om tre måneder. Norge bør senest iverksette dette samtidig med EU.

Det er en politisk vurdering hvilke rettigheter et slikt pass skal gi.

Vaksinepass kan legge til rette for å åpne opp for økt aktivitet i samfunnet, og dermed for at flere virksomheter kan styrke sin omsetning og lønnsomhet. Samtidig er det behov for å drøfte etiske og personvernmessige dilemmaer knyttet til bruken av passene. I vurderingene kan det være forskjeller mellom de tilfeller der passene tenkes brukt i forbindelse med internasjonale reiser, i forbindelse med arbeid og/eller som grunnlag for aktivitet helt generelt. NHO mener det er grunn til å utrede disse problemstillingene nærmere, og ber om at myndighetene setter sammen en arbeidsgruppe som ser nærmere på disse spørsmålene. I arbeidet bør LO og NHO være representert.

Økt aktivitet ved testing

Det bør også kunne vurderes om aktiviteter kan åpnes for personer som kan vise til en negativ test tatt kort tid før aktiviteten. Hurtigtester gir raskt svar til en lavere kostnad, og dersom det etter hvert blir tatt i bruk spyttprøver forenkles testingen, som kan gjennomføres uten å belaste helsepersonells tid.

Differensiering av tiltak

Det vil være mulig å få økonomien tidligere i gang dersom det kan aksepteres at bedrifter som kan dokumentere rutiner og kompetanse kan velge alternative smittebarrierer som har samme effekt. Det innebærer at det stilles et krav om smitteverneffekt som alternativ til krav om spesifikk regelfølgning. Dette kan gjøres på en av to måter:

- Et unntak fra generelle smittevernregler der det er spesifisert et alternativ i en bransjestandard som er kvalitetssikret av FHI.
- Et unntak fra generelle smittevernregler der alternative smittebarrierer er godkjent av kommuneoverlegen, Arbeidstilsynet eller annen relevant instans.

Det vil være nødvendig å beholde et generelt regelsett for virksomheter som ikke tilfredsstillere krav som stilles for å bruke de alternative løsningene.

Fornuftig at barn og unge prioriteres

NHO er bekymret for at korona-tiltakene er i ferd med å påføre barn store belastninger, som går ut over deres læring. Derfor er det sentralt at utdanningssektoren prioriteres i regjeringens plan for utvikling av smitteverntiltak. Elever, lærlinger og studenter må få retten til utdanning oppfylt. Nå ser vi flere tegn på at mange unge ikke får dette, og det kan i verste fall resultere i at barn og ungdommer faller fra eller utvikler psykiske plager, og at samfunnet lider varige kompetansetap.

Norge står i en omstillingssituasjon som gir behov for økt kompetanse. Med langvarig koronanedstenging – vi snakker om snart et år med redusert undervisningstilbud – øker risikoen for at den samlede kompetansen går ned, ikke opp. Det vil gå utover den enkeltes muligheter på jobbmarkedet, og det vil gå utover bedriftenes muligheter til å få tak i kompetansen de trenger for å skape jobber og verdier.

Eksempler på hvordan tiltakene kan trappes ned

Her gir vi noen eksempler på hvordan smitteverntiltakene kan trappes ned. Myndighetene må gjøre de endelige vurderingene, basert på smittevernfaglige vurderinger.

De grunnleggende tiltakene

NHO antar at de grunnleggende tiltakene er de som vil vare lengst.

- Styrket hygiene vil være et tiltak som kan stå så lenge pandemien varer, og mange av de vaner som er etablert vil antakeligvis bli stående med en positiv effekt for folkehelsen.
- Å være hjemme når man har symptomer på luftveislidelser vil også være aktuelt å videreføre så lenge pandemien varer.
- Å holde avstand er regnet som et effektivt tiltak. Etter hvert som en større del av den voksne befolkningen blir vaksinert, kan tiltaket være mindre nødvendig.

	Før alle i risikogruppene er vaksinert	Før alle voksne som ønsker er vaksinert	Etter at alle voksne som ønsker er vaksinert
Styrket hygiene	Anbefalt	Anbefalt	God hygiene er viktig også etter pandemien.

Være hjemme når man er syk	Anbefalt	Anbefalt	Vil være et godt råd også etter pandemien
1 m avstand	Anbefalt	Anbefalt	Råd for risikogrupper som ikke er vaksinert
Munnbind	Anbefalt der det ikke kan holdes en meters avstand.	Anbefalt der det ikke kan holdes en meters avstand.	Mindre aktuelt

Eksempel på hvordan tiltakene kan trappes ned. Endelig modell må bygge på en smittevern­faglig vurdering.

Innreise og innreisekarantene

Det vil fortsatt være behov for innreiseregulering og innreisekarantene for å unngå importsmitte. Arbeidstilsynet vil gjennom godkjenningsordningen for karanteneinnkvartering og gjennom målrettede kontroller oppnå bedre kontroll med at regelverket etterleves, og dette vil gi mulighet for flere unntak fra innreiseforbudet. Det bør dermed være mulig å åpne for innreise fra EØS-området med karantene. Styrkede testregimer kan også være alternativ til karantene når det er smittevern­faglig forsvarlig. Også grensependlerunntakene bør kunne gjenopptas slik de var før innreiseforbudet. Når risikogrupperne er vaksinert bør det også vurderes om det er mulig å trappe opp fritidsreiser for de med vaksinepass, ref avsnittet over om bruk av slikt pass over.

Næringslivet må akseptere de ordninger som er nødvendige for å unngå stengte grenser. Vi vil samtidig peke på at søknadsbaserte ordninger har en betydelig administrativ byrde både for søker og for forvaltningen, og at det er ønskelig at dette er en overgangsordning som forlates så snart det anses forsvarlig.

I skjemaet beskrives generelle ordninger. Disse er ikke ment å innskrenke unntak som i dag finnes, blant annet for kritiske samfunnsfunksjoner.

	Før alle i risikogrupperne er vaksinert	Før alle voksne som ønsker er vaksinert	Etter at alle voksne som ønsker er vaksinert
Arbeidsreiser fra EØS-området	Innreise med testing og karantene på godkjent sted	Innreise med testing og karantene på godkjent sted. Unntak fra karantene for vaksinerte/immune med vaksinepass.	Ingen restriksjoner
Arbeidsreiser fra tredjeland som er godkjent i EU.	Søknadsbasert ordning kan utvides til flere grupper, med testing og karantene på godkjent sted.	Innreise med testing og karantene på godkjent sted. Unntak fra karantene for vaksinerte/immune med vaksinepass.	Ingen restriksjoner, ut over utlendingslovens alminnelige regelverk.
Arbeidsreiser fra andre tredjeland	Søknadsbasert ordning kan utvides til flere grupper, med testing og karantene på godkjent sted.	Søknadsbasert ordning kan utvides til flere grupper, med testing og karantene på godkjent sted.	Ingen generelle restriksjoner ut over utlendingslovens alminnelige regelverk.. Særskilte begrensninger kan være aktuelt for områder med kraftige utbrudd.
Arbeidsreiser fra Norge til utlandet.	Personer med vaksinepass unntas fra reiseråd som er	Personer med vaksinepass unntas fra reiseråd som er begrunnet i covid-situasjonen	Personer med vaksinepass unntas fra reiseråd som er begrunnet i covid-situasjonen

	begrunnet i covid-situasjonen		
Grensependlere fra Sverige og Finland	Unntak fra innreiseforbud og karantene i arbeidstiden dersom du reiser inn oftere enn hver 15. dag og tester deg hver 7. dag. (Som før innreiseforbudet.) Personer med vaksinepass fritas fra testing og karantene.	Unntak fra innreiseforbud og karantene i arbeidstiden dersom du reiser inn oftere enn hver 15. dag og tester deg hver 7. dag. (Som før innreiseforbudet.) Personer med vaksinepass fritas fra testing og karantene.	Ingen restriksjoner.
Fritidsreiser til utlandet	Fritidsreiser til utlandet frarådes fortsatt. Krav om testing og karantene ved retur.	Fritidsreiser til utlandet kan gjennomføres. Krav om testing og karantene ved retur, men unntak kan vurderes hvis du er vaksinert/immun og har vaksinepass.	Ingen restriksjoner
Fritidsreiser fra utlandet fra EØS-området	Innreiseforbud ved fritidsreiser. Vurder om personer med vaksinepass kan reise inn til tilrettelagte tilbud der de oppholder seg adskilt fra befolkningen under hele oppholdet.	Innreise fra land der smitte er høyere enn grønt nivå krever testing og karantene, men ingen restriksjoner for innreise for personer med vaksinepass.	Ingen restriksjoner, men må vurderes opp mot smittesituasjon og Norges forpliktelser.
Fritidsreiser fra utlandet generelt	Innreiseforbud ved fritidsreiser. Vurder om personer med vaksinepass kan reise inn til tilrettelagte tilbud der de oppholder seg adskilt fra befolkningen under hele oppholdet.	Innreise fra land der smitte er høyere enn grønt nivå krever testing og karantene. Vurder om personer med vaksinepass kan reise inn til tilrettelagte tilbud der de oppholder seg adskilt fra befolkningen under hele oppholdet.	Ingen generelle restriksjoner. Særskilte begrensninger kan være aktuelt for områder med kraftige utbrudd.

Eksempel på hvordan tiltakene kan trappes ned. Endelig modell må bygge på en smittevernfaglig vurdering

Stengte og begrensede virksomheter

Det mest inngripende tiltaket for en bedrift er når virksomheten stenges. Det vil ha stor betydning når alle virksomheter igjen kan holde åpent, om nødvendig med forsterkede tiltak. Stengning av virksomhet bør forlates som virkemiddel, senest når risikogruppene er vaksinert. Redusert åpningstid og forsterkede smitteverntiltak er alltid å foretrekke.

Det er grunn til å tro at det er vanskeligere å overholde smitteverntiltak i private sammenhenger, og det er vanskeligere å kontrollere i hvilken grad det overholdes. Derfor anbefaler vi at åpning for sosialt samvær først skjer gjennom å tillate større grupper på serverings- og arrangementssteder, der det er profesjonelle som har ansvar for smittevern i tråd med det som anbefales i bransjestandarder/veiledere. Dette kan både gjøre det mulig å gjenoppta sosial kontakt på en forsvarlig måte tidligere, og gi mulighet til å øke aktivitet og sysselsetting tidligere i serveringsbransjen og på arrangementssteder.

	Før alle i risikogrupperne er vaksinert	Før alle voksne som ønsker er vaksinert	Etter at alle voksne som ønsker er vaksinert
Arrangementer, antall personer	20 personer	50 personer	Ingen restriksjoner
Arrangementer, antall personer i faste, tilviste seter	200 personer inne, 3x200 ute.	Åpnes for flere kohorter med 200-500 personer inne. Ingen antallsbegrensning ute, men krav til avstand og andre smitteverntiltak	Ingen restriksjoner
Private sammenkomster, antall personer	10 personer innendørs, men 30-50 personer dersom det ikke serveres alkohol. 20 personer utendørs, men 50 personer dersom det ikke serveres alkohol. Alkoholservering forutsetter at det er sitteplasser til alle gjester."	50 personer innendørs, flere utendørs.	Ingen restriksjoner
Restauranter og kafeer	Grupper på inntil 20 personer tillatt. Det må være sitteplasser til alle gjester. En meters avstand mellom personer fra ulike husstander.	Grupper på inntil 50 personer tillatt. En meters avstand.	Ingen restriksjoner
Puber, barer og nattklubber	Kan holde åpent forutsatt sitteplasser til alle gjester og smittevernaglig forsvarlig drift."	Åpent med smittevernkrav.	Ingen restriksjoner
Fornøylesparker, svømmehaller, badeland, spaanlegg, hotellbasseng, treningssentre, bingo haller, spillehaller, kjøpesentre, butikker og lignende	Kan holde åpent, forutsatt tiltak for smittevernaglig forsvarlig drift. Det må fastsettes maksantall for besøkende i alle lokaler, slik at det er enkelt å holde avstand. Innendørsaktiviteter skal kun stenges ved konkrete utbruddssituasjoner. Utendørsaktiviteter bør kunne holde åpent med forsterkede tiltak."	Innendørsaktiviteter kan holde åpent, forutsatt gode smitteverntiltak og håndheving av maksantall i lokalene. Utendørsaktiviteter bør kunne ha normalt drift, eventuelt med fortsatt anbefaling om avstand."	Ingen restriksjoner

Eksempel på hvordan tiltakene kan trappes ned. Endelig modell må bygge på en smittevernaglig vurdering.

Hjemmekontor og kollektivtransport

I flere kommuner har befolkningen vært pålagt hjemmekontor i snart et år. Tiltaket er av myndighetene vurdert å ha fra middels til stor tiltaksbyrde, og bør derfor brukes i mer begrenset grad enn i dag. Hjemmekontor kan vurderes å beholdes i de særskilte tiltakspakkene for utbruddskommuner, men reguleringer og anbefalinger om hjemmekontor i forebyggende hensikt bør gradvis avvikles ettersom større deler av befolkningen blir vaksinert.

Hjemmekontor er også et tiltak for å begrense trengsel på kollektivtransport. Etter hvert som flere er vaksinert vil det være mulig å utnytte større kapasitet på transportmidlene, eventuelt øke kapasiteten.

Arbeidsgiver kan oppfordres til å gjøre de avveininger som er nødvendige for å ivareta den enkelte arbeidstakers behov, med tanke på å begrense smitterisiko.

	Før alle i risikogruppene er vaksinert	Før alle voksne som ønsker er vaksinert	Etter at alle voksne som ønsker er vaksinert
Hjemmekontor	Påbud om hjemmekontor som ikke er knyttet til en konkret utbruddssituasjon avvikles gradvis. Opptrapping med f.eks. 30, 50 og 70 prosent tilstedeværelse kan benyttes. Arbeidsgiver oppfordres til å ivareta behov hos den enkelte arbeidstaker.	Påbud om hjemmekontor gis bare i tilknytning til konkret utbruddssituasjon.	Ikke påbud om hjemmekontor.
Kollektivtransport	Redusert kapasitet på kollektivtransport avhengig av smittesituasjon.	Redusert kapasitet på kollektivtransport bare i konkrete utbruddssituasjoner.	Full kapasitet i kollektivtransporten.

Eksempel på hvordan tiltakene kan trappes ned. Endelig modell må bygge på en smittevern faglig vurdering.

Vennlig hilsen
Næringslivets Hovedorganisasjon

Nina Melsom
Direktør